

sa pravim
vrijednostima u

eu

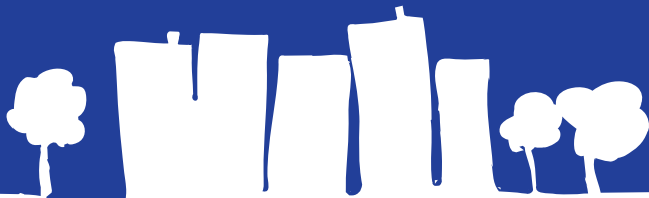
Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori

Sa pravim vrijednostima u EU

Sloboda, demokratija, poštovanje ljudskih prava, solidarnost i vladavina prava su zajednički vrijednosni principi zemalja Evropske unije. Na putu ka zajednici evropskih naroda, Crna Gora teži upravo ovim vrijednostima, koje povezuju sve zemlje Evrope i daju Crnoj Gori za pravo da teži članstvu u EU. Krajem 2010. godine naša zemlja dobila je i zvaničan status zemlje kandidata.

Prepoznavanje pravih vrijednosti i djelovanje u skladu sa njima doprinosi razvoju i pojedinaca i zajednice kojoj pripada.

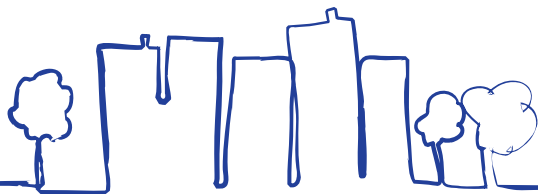

Mir je stanje nesukobljavanja i neprimjenjivanja oružane sile.

Kultura mira je integralni pristup sprječavanju nasilja i nasilnih konflikata, kao i alternativa kulturi rata i nasilja bazirana na edukaciji o miru, promovisanju održivog ekonomskog i socijalnog razvoja, poštovanju ljudskih prava, jednakosti muškaraca i žena, demokratskoj participaciji, toleranciji, slobodnom protoku informacija i razoružanje.

UN rezolucija o kulturi mira (1998.)

- ★ *Mir je stanje bez nemira, spokoj, volio bih da ga svi imaju.*
Marko Barović, Gimnazija "Stojan Cerović", Nikšić
- ★ *Počevši od Homera, pa do današnjice, mir je usko povezan sa slobodom, jer se jedino u miru i slobodi čovjek može ostvariti.*
Filip Kečina, Gimnazija "Slobodan Škerović", Podgorica
- ★ *Mir, opisano kao stanje lišeno direktnih konfrontacija i sukoba, kako na nacionalnom tako i međunarodnom novou, preduslov je uživanja preostalih ljudskih prava i sloboda, a time i demokratije.*
Jelena Božović, Fakultet političkih nauka, Univerzitet Crne Gore

Sloboda se u najopštijem smislu odnosi na tvrdnju 'biti slobodan' (nesputan, nezarobljen) i označava stanje u kojem osoba može djelovati bez prisile i zabrane. Položaj čovjeka potpuno suprotan slobodi jeste ropstvo.

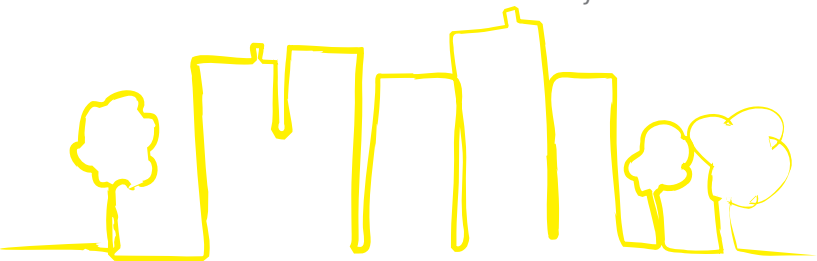
Čovjek je slobodan, jer nije ničim predodređen, on je sam odgovoran za sebe i slobodan da determiniše svoje sopstvene akcije.

Žan Pol Sartr, filozof

- ★ Sloboda je mogućnost čovjeka da stvara onako kako on hoće, a mogao je i drugačije da je htio.
Jelena Topović, Srednja mješovita škola "Vuksan Đukić", Mojkovac
- ★ Sloboda asocira na stvaralaštvo i inspiraciju.
sa radionice o Evropskim vrijednostima, Gimnazija Kotor

Slobodan si :

- ako imaš pravo da izraziš svoje mišljenje
- ako imaš svoj stav i javno ga iskazuješ
- ako sam donosiš odluke u vezi sa svojom budućnošću na osnovu informacija koje su ti dostupne
- ako možeš nesmetano da dođeš do informacija

Demokratija je politička orijentacija koja favorizuje vladavinu naroda, odnosno izabраниh predstavnika naroda.

Čovjekov smisao za pravednost čini demokratiju mogućom. Njegova sklonost ka nepravednosti čini demokratiju neophodnom.

Reinhold Niebuhr, teolog

- ★ *Demokratija je vladavina naroda. Ustav nam garantuje da svi imamo jednaka prava: pravo na život, slobodu, školovanje, slobodno mišljenje i izražavanje*
Samina Pepić, SMŠ "25 maj", Ulcinj
- ★ *Demokratija je najmanje loš oblik vlasti. Možemo pričati o dva oblika demokratije: pravoj, u kojoj pravo odluke ima većina i pravilnoj, u kojoj odluke većine neće diskriminisati manjine.*
Filip Kečina, Gimnazija "Slobodan Škerović", Podgorica
- ★ *Demokratija je kad svake četiri godine biramo one koji će da žive bolje.*
Jovana Bulatović, Fakultet političkih nauka, Univerzitet Crne Gore

Demokratija je kad:

- bar svake četiri godine biraš ko će upravljati tvojom državom
- kada u odjeljenju glasanjem birate svog predstavnika u učeničkom parlamentu
- kada na ekskurziju putujete u Italiju zato što tako želi većina
- kada zajednički donosite pravila grupe kojoj pripadate koja svima doprinose, a onda ih poštujete i znate da se mogu mijenjati

Tolerancija je poštovanje, prihvatanje i uvažavanje bogatstva različitosti u našim svjetskim kulturama, naša forma izražavanja i način da budemo ljudi. Ona je zasnovana na znanju, otvorenosti, komunikaciji i slobodi mišljenja, savjesti i uvjerenju. Tolerancija je harmonija u različitostima. To nije samo moralna dužnost, to je također politički i zakoniti zahtjev. Tolerancija, vrlina koja mir može učiniti mogućim, doprinosi mijenjanju kulture rata u kulturu mira. (UNESCO)

- ★ Tolerancija je sposobnost da shvatimo da su pravi izvor bogatstva izobilja mišljenja i ideja razlike bilo koje vrste i da čim to prije shvatimo imaćemo uspješniji život u bilo kom pogledu, počevši od svakodnevice.
Jakša Vuković, Gimnazija "Tanasije Pejatović", Pljevlja
- ★ Tolerancija je razumijevanje i prihvatanje drugačijih stavova.
Gjon Gjonaj, Gimnazija "25 maj", Tuzi
- ★ Tolerancija je poštovanje drugog i drugačijeg mišljenja, uvjerenja, ubjeđenja, djelovanja i ponašanja kao i prihvatanje i uvažavanje razlika.
Jelena Popović, Gimnazija "Niko Rolović", Bar
- ★ Tolerancija je poštovanje, razumjevanje, otvorenost i odgovornost prema drugima.
sa radionice o Evropskim vrijednostima, Gimnazija Kotor

Tolerantan si ako:

- prihvataš druge bez obzira na rasu, vjeru, nacionalnost ili neko drugo lično obilježje
- ako poštuješ mišljenje drugog iako je suprotno tvom mišljenju
- ako uvažavaš to da neko ima drugačiji muzički ukus, ponašanje, seksualnu orijentaciju, način oblačenja, porijeklo...

Vladavina prava je način ograničavanja vlasti i na taj način spriječavanja koncentracije moći nosioca vlasti. Osnovni cilj vladavine prava jeste zaštita prava pojedinca od nosioca državne vlasti.

Vladavina prava nije samo formalna primjena pravnih instrumenata, nego takođe vladavina pravde i zaštita svih članova društva od pretjerane moći onih koji vladaju.

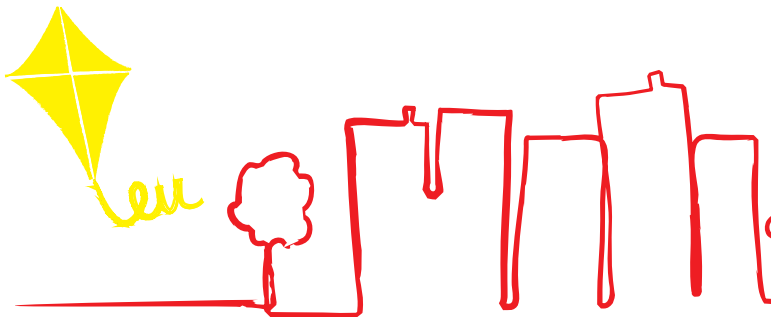
Međunarodna komisija pravnika

- ★ *Vladavina prava je skup pravila i normi koje propisuje jedna država.*

Ivana Zejak, Srednja mješovita škola "Vuksan Đukić", Mojkovac

Vladavina prava postoji ako:

- znaš da imaš prava i znaš kako da ih zaštitiš
- snosiš odgovornost za svoje postupke, znaš da u odnosu na društvo imaš i obaveze a ne samo prava
- znaš da postoje pravila u društvu i poštuješ ih

Solidarnost podrazumijeva odnose zasnovane na humanosti koji se ispoljavaju u uzajamnoj povezanosti, odgovornosti, saradnji i brizi za dobrobit svih članova društva.

Nema Evrope bez slobode i solidarnosti.

Jose Manuel Baroso, predsjednik Evropske komisije

★ Solidarnost je izražavanje najdublje ukorijenjenih čovjekovih osjećanja bliskosti i saosjećanja.

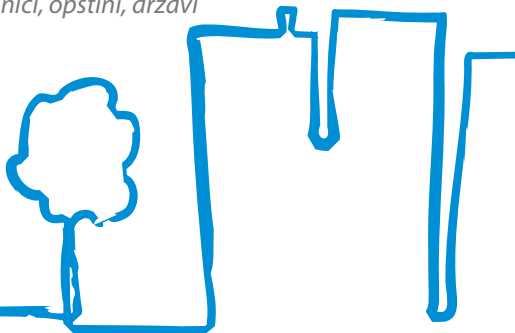
Božo Knežević, Gimnazija "Tanasije Pejatović", Pljevlja

★ Solidarnost je uzajamna pomoć bez obzira na vjeru, rasu i naciju.

Radević Vladan, Srednja mješovita škola "Vuksan Đukić", Mojkovac

Solidaran si:

- ako se boriš za nečije pravo iako je ono tebi priznato
- ako odbiješ da ideš na odjeljenski izlet jer je ostatak tvog odjeljenja nepravedno kažnjen
- ako učestvuješ u akcijama koje unapređuju stanje u tvojoj školi, mjesnoj zajednici, opštini, državi

Pravda je pojam moralne ispravnosti na osnovu etike, racionalnosti, prava, prirodnog prava i pravičnosti uz kažnjavanje.

Pravda bez moći je bezmoćna, moć bez pravde je tiranska.
Blaise Pascal, filozof, matematičar i fizičar

- ★ *Ispravna odluka zasnovana na činjenicama, bez obzira u čiju korist.*
Marijana Šarančić, Srednja stručna škola "Sergije Stanić" Podgorica

Pravedan si:

- ako svoje odluke donosiš na osnovu činjenica
- ako o drugima ne sudiš na osnovu svog utiska o njima već na osnovu njihovih zasluga
- ako odbaciš subjektivnost i biraš da budeš objektivan

Poštovanje ljudskih prava:

Svaka država mora svima na svojoj teritoriji garantovati puno ostvarenje svih ljudskih prava koji se između ostalog odnose na pravo na život, kretanje, govor, okupljanje, izražavanje kao i na druga građanska i politička prava. Država je dužna stvoriti adekvatne mehanizme zaštite ovih prava i reagovati u slučaju povrede istih.

Zašto se borim za ljudska prava? Prosto zato što ne volim da gledam ljudsku patnju.

Aung San Suu Kyi, dobitnica Nobelove nagrade za mir 1991. godine

- ★ *To je sistem uređenih odnosa gdje smo svi isti pred drugim ljudima. Poštovanje ljudskih prava jeste shvatanje da čovjeka treba da posmatramo iz tri fundamentalne ravni: biološke, psihološke i sociološke.*
- Jakša Vuković, Gimnazija "Tanasije Pejatović", Pljevlja*

Poštuješ ljudska prava :

- ako svakome daš priliku da kaže šta misli i kako se osjeća
- ako se ne osjećaš da si u boljoj poziciji od drugog jer si ti "takav rođen"
- ako si spreman da svako svoje pravo dijeliš sa ostalima bez obzira na njihovu rasu, vjeru, nacionalnost ili bilo koju drugu karakteristiku koja ih razlikuje od tebe

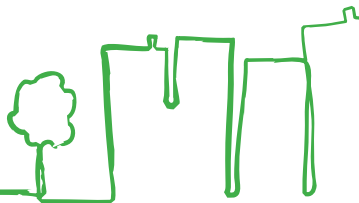
Održivost se odnosi na razvoj koji zadovoljava sadašnje potrebe društva ali tako da vodi računa o racionalnom korišćenju prirodnih resursa kako se ne bi dovelo u pitanje njihovo postojanje neophodno za sljedeće generacije.

Svaka generacija mora da riješi svoje zadatke i ne smije da ih ostavi sledećim generacijama - ovo je osnovna zamisao održivog razvoja i ona uključuje i globalnu perspektivu.
Gerhard Šreder, političar

★ Održivost je ono čemu teže svi normalni sistemi, princip nasljeđivanja takav da svaka sljedeća generacija uči od prethodne i u svom radu postane bolja od svojih učitelja.
učenik, Unija srednjoškolaca Crne Gore

Društvo je zasnovano na principima održivog razvoja ako:

- razvija privredu vodeći računa o životnoj okolini
- brine ne samo o trenutnoj dobiti već i o budućim generacijama
- se bori protiv siromaštva i društvene isključenosti

Društvena kohezija:

U društvu vlada društvena kohezija kada svi pojedinačni djelovi osjećaju jednaku privrženost društvu, i dijele zajednički osjećaj pripadnosti, a međusobne razlike taj odnos čine samo bogatijim i još više isprepletanim.

Društvena kohezija je kapacitet društva da osigura dobrobit svih svojih članova, minimizirajući nejednakosti i izbjegavajući marginalizaciju.

Savjet Evrope

★ *Društvena kohezija je sposobnost društva da omogući dobrobit za svoje članove, ona nastoji da spriječi siromaštvo. Jedna je od veoma bitnih elementa u društvenom, odnosno socijalnom i ekonomskom razvoju svake države, ona želi da svojim članovima osigura dobrobit ali na pravičan pristup, naravno uz raspoloživa dobra, uvažava dostojanstvo i različitost društva.*

Samina Pepić, SMŠ "25 maj", Ulcinj

★ *Po zakonima prirode, čovjek teži ostvarivanju međusobnih veza i vapi za udruživanjem, pri čemu gradi svoj život. I na veoma jednostavnim primjerima možemo uočiti da je kohezija neizbježna, pa bismo mogli reći da je čitav „svijet,, zasnovan na povezanosti.*

Božo Knežević, Gimnazija "Tanasije Pejatović", Pljevlja

Društvena kohezija postoji:

- ako smanjimo nezaposlenost
 - ako omogućimo svima da se školuju i usavršavaju
 - ako se udružujemo kako bi pomogli jedni drugima
-

Jednakost je stanje u društvu u kom svi imaju jednaka prava i obaveze.

Jednakost se odnosi na pošten i nepristrasan odnos prema ljudima, kao i na stvaranje uslova u radnom okruženju i društvu koji podstiču i cijne različitost i promovišu dostojanstvenost.
British Council

- ★ *Jednakost je temelj razvoja svakog društva. Kada su ljudi jednaki, konkurentniji su jedni drugima, a iz konkurencije proizilazi uspjeh, kako individualni, tako i kolektivni.*
učenik, član Unije srednjoškolaca Crne Gore
- ★ *Jednakost – vrijednost koja treba da bude dostupna svakom pojedincu.*
Irena Blagojević, Prva srednja stručna škola, Nikšić
- ★ *Jednakost je kada vidis crnca i bjelkinju srečno vjenčane u Kini i nikome to ne smeta.*
Milan Lakićević, Fakultet političkih nauka, Univerzitet Crne Gore

Jednakost postoji:

- kada za članove učeničkog parlamenta mogu biti birani i bolji i lošiji đaci
- ako si za pravljenje istog nereda kažnjen koliko i tvoj/a drug/arica
- ako si za isto pokazno znanje ocijenjen istom ocjenom kao i tvoj/a drug/arica

Aktivno učešće, odnosno participacija, podrazumijeva prava, sredstva, prostor i mogućnost, a posebno volju, želju i podršku, da se učestvuje u donošenju odluka i aktivnostima koje doprinose izgradnji boljeg društva.

Mladi imaju pravo na mišljenje, izražavanje i uvažavanje tog mišljenja, slobodu udruživanja, od njih se očekuje da budu nosioci promena u društvu, da aktivno doprinesu procesima odlučivanja.

Ministarstvo omladine i sporta - Strategija za mlade

★ Ako hoćeš neku promjenu, moraš da digneš glas, ne može sama da se desi zato sto ti to MISLIŠ, moraš da kažeš, uradiš i potvrdiš se da bi došao/la do željenog rezultata.
Marko Barović, Gimnazija "Stojan Cerović", Nikšić

★ Aktivno učešće je veoma bitan vid razvoja mladih osoba. Mladi treba da budu uključeni u rad društva, to pomaže razvitku njihove ličnosti i karaktera.
Amir Šulović, Gimnazija Tanasije Pejatović, Pljevlja

★ Jedini put mlade osobe koja teži napretku.
Marija Radulović, Prva srednja stručna škola, Nikšić

Aktivno učestvuješ u društvu:

- ako znaš da prepoznaš mane svog društva i trudiš se da ih ispraviš
- ako znaš da se ništa neće desiti samo od sebe i pokrećeš inicijativu
- ako daš svoje mišljenje i boriš se da se ono čuje
- ako ovu brošuru pokažeš i svom društvu!

Brošura je dio projekta "Evropske vrijednosti za mlade".

Projekat finansira EU posredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori.

Ova publikacija je nastala uz pomoć Evropske unije. Publikacija ne sadrži formalno saopštenje i ne predstavlja nužno službeni stav Evropske unije.

